

udstyr«, han mener at iagttage. Dersom der var Udsigt til en blot nogenlunde fuld Udnyttelse af den bestaaende Produktionskapacitet, behøvede man næppe at frygte en Nedgang i Velstand.

Overhovedet falder det vanskeligt at følge Forfatteren i hans Syn paa dette Spørgsmaal, fordi han — og dette er den væsentligste Indvending mod Undersøgelsen — lægger for ringe Vægt paa den tekniske Udviklings Betydning. Den Kendsgerning, at Tekniken hidtil stadig er gaaet frem i Stormskridt, har bevirket, at Kapitaldannelsen er foregaaet under ganske andre Forhold end i et statisk Samfund. I det store og hele tør man sige, at der kun sjældent er Tale om en Reinvestering i Ordets strengeste Betydning, men næsten altid om en Nyinvestering i en højere Teknik. Dersom Udviklingen fremtidig vilde foregaa i et langsommere Tempo, kunde det nuværende (eller rettere det nu mulige) Produktionsomfang sikkert opretholdes med en væsentlig mindre Kapitaldannelse end hidtil. Schiff fremhæver med stor Vægt, at den Kapitaldannelse, der tjener til Kapitalens Vedligeholdelse, ganske overvejende finder Sted indenfor de enkelte Virksomheder, medens Opsparingen anvendes til Nydannelse af Kapital. Han ser derfor den store Fare i den Omstændighed, at de sædvanlige bedriftsmæssige Afskrivninger ikke kan afholdes under Depressionen.

Imidlertid kan man næppe antage, at de sædvanlige Afskrivninger uden videre svarer til den fysiske Vedligeholdelse af Anlæggene. Set fra et bedriftsøkonomisk Synspunkt er det nødvendigt stadigt at følge med de tekniske Fremskridt, og Amortisationen maa beregnes under Hensyntagen til »Forældelse«, ligesaavel som til »Opslidelse«. Man maa derfor antage, at der under Amortisationen sker en Forbedring af Produktionsapparatet, som ikke fremtræder som Nydannelse af Kapital, men som i Realiteten er ganske det samme. Det er derfor heller ikke givet, at Kapitalen opspises blot fordi Bedrifterne maa nedsætte deres normale Afskrivninger.

De Problemer, Schiff behandler, er lige saa vanskelige som interessante. Et Lands samlede Realkapital i »fysisk Forstand« er begrebsmæssigt en meget suspekt Størrelse. Schiff opfatter kun producerede Produktionsmidler som Kapital, forsaavidt de kan indpasses økonomisk i Produktionsprocessen; men sædvanligt vil kun Rentabiliteten kunne afgøre, om Indpasningen er lykkedes, og sensu stricto er det ugørligt at finde nogen Maalestok for Produktionen og Kapitalen udenom de øjeblikkelige Prisforhold.

En Sammenligning med et saa haandfast systemteoretisk Arbejde som Machlup falder ud til Schiffs Fordel, fordi hans Analyser har bredere Basis og paa Grund af hans Respekt for Virkelighedsiagttagelserne.

O. Strange Petersen.

Ernst Wigforss: DEN EKONOMISKA KRISEN, Stockholm 1931. 125 S.

Den overordentlige store Interesse for økonomiske Spørgsmaal, som med Verdenskrisen har bredt sig i alle Befolkningslag har fremkaldt en omfangsrig Litteratur af populære Smaaskrifter — ikke mindst i Sverige.

I første Hefte af en Serie under Fællestitlen Ekonomi och Politik, udsendt af Tidens Forlag, behandler Ernst Wigfors i ganske korte Afsnit en hel Række af de Spørgsmaal, der drøftes i Tilknytning til Verdenskrisen: Betalingsbalance og Guldmyntfod, Prisniveau og Vekselkurser, Opsparing og Kapital-

udstyr«, han mener at iagttage. Dersom der var Udsigt til en blot nogenlunde fuld Udnyttelse af den bestaaende Produktionskapacitet, behøvede man næppe at frygte en Nedgang i Velstand.

Overhovedet falder det vanskeligt at følge Forfatteren i hans Syn paa dette Spørgsmaal, fordi han — og dette er den væsentligste Indvending mod Undersøgelsen — lægger for ringe Vægt paa den tekniske Udviklings Betydning. Den Kendsgerning, at Tekniken hidtil stadig er gaaet frem i Stormskridt, har bevirket, at Kapitaldannelsen er foregaaet under ganske andre Forhold end i et statisk Samfund. I det store og hele tør man sige, at der kun sjældent er Tale om en Reinvestering i Ordets strengeste Betydning, men næsten altid om en Nyinvestering i en højere Teknik. Dersom Udviklingen fremtidig vilde foregaa i et langsommere Tempo, kunde det nuværende (eller rettere det nu mulige) Produktionsomfang sikkert opretholdes med en væsentlig mindre Kapitaldannelse end hidtil. Schiff fremhæver med stor Vægt, at den Kapitaldannelse, der tjener til Kapitalens Vedligeholdelse, ganske overvejende finder Sted indenfor de enkelte Virksomheder, medens Opsparingen anvendes til Nydannelse af Kapital. Han ser derfor den store Fare i den Omstændighed, at de sædvanlige bedriftsmæssige Afskrivninger ikke kan afholdes under Depressionen.

Imidlertid kan man næppe antage, at de sædvanlige Afskrivninger uden videre svarer til den fysiske Vedligeholdelse af Anlæggene. Set fra et bedriftsøkonomisk Synspunkt er det nødvendigt stadigt at følge med de tekniske Fremskridt, og Amortisationen maa beregnes under Hensyntagen til »Forældelse«, ligesaavel som til »Opslidelse«. Man maa derfor antage, at der under Amortisationen sker en Forbedring af Produktionsapparatet, som ikke fremtræder som Nydannelse af Kapital, men som i Realiteten er ganske det samme. Det er derfor heller ikke givet, at Kapitalen opspises blot fordi Bedrifterne maa nedsætte deres normale Afskrivninger.

De Problemer, Schiff behandler, er lige saa vanskelige som interessante. Et Lands samlede Realkapital i »fysisk Forstand« er begrebsmæssigt en meget suspekt Størrelse. Schiff opfatter kun producerede Produktionsmidler som Kapital, forsaavidt de kan indpasses økonomisk i Produktionsprocessen; men sædvanligt vil kun Rentabiliteten kunne afgøre, om Indpasningen er lykkedes, og sensu stricto er det ugørligt at finde nogen Maalestok for Produktionen og Kapitalen udenom de øjeblikkelige Prisforhold.

En Sammenligning med et saa haandfast systemteoretisk Arbejde som Machlup falder ud til Schiffs Fordel, fordi hans Analyser har bredere Basis og paa Grund af hans Respekt for Virkelighedsiagttagelserne.

O. Strange Petersen.

Ernst Wigforss: DEN EKONOMISKA KRISEN, Stockholm 1931. 125 S.

Den overordentlige store Interesse for økonomiske Spørgsmaal, som med Verdenskrisen har bredt sig i alle Befolkningslag har fremkaldt en omfangsrig Litteratur af populære Smaaskrifter — ikke mindst i Sverige.

I første Hefte af en Serie under Fællestitlen Ekonomi och Politik, udsendt af Tidens Forlag, behandler Ernst Wigfors i ganske korte Afsnit en hel Række af de Spørgsmaal, der drøftes i Tilknytning til Verdenskrisen: Betalingsbalance og Guldmyntfod, Prisniveau og Vekselkurser, Opsparing og Kapital-

dannelse, høj Rente og Lønnedsættelse, Overproduktion, Købekraft o. s. v. o. s. v.

Fremstillingen er omtrent, som man vil vente den af en velbegavet ung Mand med økonomisk Uddannelse, som faar den Opgave at belyse alle Øjeblikkets økonomiske Problemer i en Form, der er tilgængelig for enhver Skoledreng, og paa 125 meget smaa Bogsider.

Aabenbart kan det kun blive til en summarisk og overfladisk Gengivelse af de kendte Synspunkter. Spørgsmaalet er, om den formaar at orientere den ganske forudsætningsløse Læser og give et Indtryk af økonomisk Tankegang. Han staar i Fare for at drukne i Problemernes Mangfoldighed. Folkepædagogisk har en mere udførlig Behandling af et begrænset Emne sikkert større Værdi.

Fremstillingen er dog flere Steder vellykket. En lille belærende Historie fortjener at gengives. Den anføres S. 85 i Forbindelse med nogle Betragtninger over Centralbankernes velopbevarede Guldmængder.

Paa en lille Sydhavsø, Uap, i Carolinerne bestaar Værdimaaleren og Værdiopbevaringsmidlet af nogle store Sten, hvoraf nogle er saa store, at de ikke kan flyttes. Øens største Formue bestaar af en kæmpemæssig Sten, som ingen nulevende — heller ikke dens Ejer, har set. Den er nemlig for Generationer tilbage faldet overbord fra en Tømmerflaade og hviler trygt paa Havets Bund.

Nu hændte det engang, at Befolkningen forsømte at vedligeholde Vejvæsnet. De tyske Myndigheder paalagde dem svære Bøder; men da Stenpengene var for tunge til at kunne transporteres bort, opstod der et Problem med Inddrivningen. Imidlertid fandt en opvakt Embedsmand paa at male nogle sorte Kors paa et passende Antal Sten som Tegn paa, at de nu var overgaaet til Myndighederne. Denne drastiske Foranstaltning virkede omgaaende. Arbejdet kom straks i Gang, og snart var Vejene som italienske Autostrada'er. Saa lod Embedsmændene de sorte Kors fjerne og den lykkelige Øbefolkning kunde igen vælte sig i sine Rigdomme.

O. Strange Petersen.

J. H. Richardson, M. A., Ph. D.: INDUSTRIAL RELATIONS IN GREAT BRITAIN. (Studies and Reports, Serie A Nr. 36. Geneva 1933. — 272 Sider).

Over for den under og efter Krigen stærke Vækst i Arbejdernes og Arbejdsgivernes Organisationer og over for Krigs- og Efterkrigstidens mange økonomiske Forandringer (Omlægning af mange Industrier, Inflation, Deflation, varierende Vekselkurser o. s. v. o. s. v.) viste de fra før Krigen kendte Forhandlingsmetoder i Tilfælde af Arbejdsstridigheder sig at være forældede. Vi fik af disse Grunde i Efterkrigsaarene mange hidtil ukendte store og omfattende Striker og Lock-outer, der var lige kostbare for saavel Arbejderne som Arbejdsgiverne. Det var derfor ikke underligt, at man søgte efter nye Metoder til Bilæggelse af Arbejdstvistigheder. Man maa derfor imødesee Arbejdsbureauets nye Serie Publikationer om Forholdet mellem Arbejdsgivere og Arbejdere i forskellige Lande med stor Interesse. Serien er paabegyndt med ovenstaaende Bog af J. H. Richardson, Professor i »Industrial Relations« ved Universitetet i Leeds.

Efter en kort Skildring af de økonomiske Forhold i England efter Krigen og efter en Omtale af de vigtigste Sociallove, disses Udvikling og Udbredelse,